

Zlatovláska z Lysé hory

I.

Bylo letní odpoledne a Janek seděl ve stínu stromů na okraji lesa. Pod ním se páslo stádečko svěřených koz. Jako malé rohaté obláčky se pomaloučku sunuly příkrou strání a vysoko nad nimi se stejně líně loudaly bílé beránky oblohou. Jankovi se z toho pohledu začala klížit víčka a za chvíli již zavítal do říše snů. Nemusel přitom chodit nikam daleko. Nad ním stále šuměl vítr v korunách stromů, zatímco jejich listy se již začínaly zbarvovat do ruda. Tráva na úbočí náhle seschla a žádné kozy se na ní nepásly. Úžlabinou zakončenou skalní průrvou kráčela vzhůru prostovlasá dívka. Její vlasy zářily v podzimním slunci jako by byly ze zlata. A stejnou jásavě žlutou barvu si od slunce půjčily i tisíce květů pojednou rozeseťých mezi kamením.

Ten sen se Jankovi nezdál poprvé, jenom se v něm vracel do klukovských let. To se s ním maminka jednou na podzim vypravila na kopec za vesnicí. Místní lidé mu odpradávná říkají Lysá hora. To proto, že na jeho strmém kamenitém úbočí obráceném k jihu nerostou žádné stromy, a i keřů je zde poskrovnu. Sedli si tenkrát na velký balvan a maminka mu vyprávěla pohádkový příběh. O kouzelném království, kterým kdesi hluboko po nimi protéká podzemní říčka. Kam nikdy žádný prostý smrtelník nevkočí. Kam vchod úzkými skalními štěrbinami střeží smaragdové ještěrky a kde žije zlatovlasá princezna s rubínovým náhrdelníkem kolem krku. Jenom jednou za rok, když se již léto chýlí ke konci, se vyjde projít po povrchu zemském. A všude, kde se přitom její dlouhé vlasy zlehka dotknou země, pak rozvine své drobné žluté kvítky kouzelná bylina. Té květinice se proto říká zlatovlásek, a kromě Lysé hory ji široko daleko tolik nenajdete...

„Nech tu kytku být, ty bestie rohatá!“

Ten výkřik probudil Janka z jeho snění. Skalní průrva i tisíce žlutých květů rázem zmizely, jenom dívka tu stále byla. Její zlaté vlasy ale nesahaly zdaleka až po zem a její krk již nezdobil žádný náhrdelník. A namísto aby zvolna kráčela vzhůru strání, skákala nemotorně z kamene na kámen směrem k růžově rozkvetlému trsu. Z druhé strany se k téže květině důstojně blížila mlsná koza. Jenomže ta má na rozdíl od člověka ne dvě, ale hned čtyři nohy, a tak vše dopadlo jinak, než by si dívka přála. Bosá noha jí uklouzla po hladkém vápencovém kameni a ona upadla s jednou rukou nataženou směrem ke kvetoucímu trsu. Skoro se ho již dotýkala prsty, zatímco z druhé dlaně jí vypadl proutěný košík a svazek stejných růžově kvetoucích bylinek se z něj vysypal na zem. Koza mezitím dokráčela ke svému cíli, zálibně se na něj naposledy podívala a vzápětí již z celého trsu zbylo jen pár lodyh uštípnutých těsně nad zemí. Koza zvědavě poučila své veliké oči na nešťastné stvoření ležící u jejích kopýtek. Její poťouchlý pohled však nepatřil děvčeti, ale čerstvě natrhaným bylinkám. A tak, než se dívka vzpamatovala a sedla si do trávy, spořádala koza poslední snítku, a nakonec zvědavě očichala i prázdný košík. Naštěstí již neměla po vydatném obědě na suché vrbové proutí chuť.

V tu chvíli se již Janek nedokázal ovládnout a jeho bujarý smích musel být slyšet snad až do mlýna dole v údolí. Teprve teď si dívka uvědomila, že kromě pasoucích se koz mělo tohle divadelní představení ještě jednoho diváka. Nazlobeně se postavila proti Jankovi, jednou rukou si uhladila sukni a do druhé uchopila prázdný košík.

„To se ti to směje, když jsi mi sebral všechnu mou dobrou náladu!“

„Já? Snad moje koza, a i ta mně vlastně ani nepatří. A už vůbec nechápu, jak může takové hloupé stvoření sežrat někomu dobrou náladu? Copak ta je k jídlu?“ utahoval si z nešťastného děvčete Janek.

To si ale jeho žerty nenechalo líbit: „Když může láska procházet žaludkem, tak proč ne dobrá nálada. A také bys mohl vědět, že ta se nejí, ale pije! Tahle bylinka se přece jmenuje dobromysl. Právě proto, že ti její čaj spraví náladu. I tvé hloupé kozy už to vědí, jinak by jim přece tolik nechutnala. Podívej se, jak spokojeně se teď na nás ta tvá rohatá potvůrka kouká!“

„A odkdy pijí kozy bylinkový čaj?“

„Od těch dob, co je pasou takoví protivové, jako jsi ty!“ nedalo se děvče. „Nohy mě už bolí z trmácení se až sem, a nakonec abych se vrátila s prázdnou. A co teď budeme v zimě pít?“

I kdybys mi každé ráno nosil k snídani plný hrnek kozího mléka, pořádný bylinkový čaj oslazený medem lesních včel to nenahradí.“ Zlost v jejích očích pomalu pohasínala a měnila se v žal.

Janek konečně pochopil, že to se svými žerty trochu přehnal. A v duchu musel připustit, že na jejích slovech něco je. Konečně se na dívku pořádně zadíval a vzpomněl si, jak mu loni o hodech chutnalo lahodné víno z kraje až kdesi pod Pálavou. A když může dobrou náladu přinést sklenka vína, tak proč by ji nemohlo spravit pár usušených bylinek. Zvláště když je nasbírání taková pohledná kořenářka.

„Neboj se, dobromysli je všude kolem dost a dost. A není ještě všechna tak seschlá, jako byl ten nešťastný trs. Ten byl dobrý tak akorát pro mou hladovou kozu, a ne pro takovou princeznu, jako jsi ty. Pojď, pomohu ti ji natrhat,“ dodal smířlivě.

Dívka nevěděla, jestli si z ní s tou princeznou zase neutahuje. A i kdyby, pořád je to mnohem lepší, než kdyby ji třeba přirovnával k některé z těch protivných koz. Ale stejně chtěla vědět, na čem je.

„Copak já jsem nějaká princezna?“ zeptala se zvědavě.

„To nevím, ale jednu jsi mi připomněla.“

„Nevymýšlej si zase. Copak ty jsi někdy nějakou viděl?“ zeptala se naoko nazlobeně, ale v očích jí přitom plály šibalské ohníčky.

„Ano i ne, to je dlouhá historie,“ odpověděl Janek zasněně.

A než našli a natrhali plný košík voňavé dobromysli, Janek jí všechno pověděl. Ještě nikdy se se svými sny nikomu nesvěřil. Protože se za ně tak trochu styděl.

Slunce začalo pomalu klesat k obzoru, nad kterým rostla v dálce těžká bouřková mračna. Kozy se před vedrem schovaly do stínu keřů a jen sem a tam líně uždibovaly listy z větévek. Dívka se chystala k odchodu a Janek se nabídl, že ji kousek doprovodí. Třeba ke studánce dole u potoka, stejně se potřebuje trochu osvěžit.

Když došli až k prameni, dívka se sklonila, nabrala vodu do dlaní, a přitom pokukovala po Jankovi. Ten mladík se jí líbil čím dál tím víc. Pohledný, trochu prostořeký, ale rozhodně s ním není žádná nuda. Pak stočila zrak na louku na protějším břehu potoka, kde vykukovaly z trávy bylinky s tisíci drobných kvítků. A vtom jí bleskl hlavou bláznivý nápad.

„Přijdeš sem zase někdy na dobromysl?“ zeptal se Janek.

„A proč bych měla, po dnešku jí mám přec víc než dost,“ dělalo děvče drahoty.

„Copak tu už nic jiného nikdy nepokvete?“

Dívka se mu podívala do očí, a protože byla o dobré půl hlavy menší, zabloudil přitom její pohled vzhůru na stráň nad studánkou. Na velkých dřínových keřích se tam první nezralé dřínky začínaly zbarvovat do červena.

„Tak princezny s rudým šperkem kolkem krku se ti zachtělo. Dobrá, budeš ji mít,“ pomyslela si v duchu.

„No, nějaké bylinky by se tu třeba ještě našly,“ připustila nesměle.

„A kdy to bude, kdy tě zase uvidím?“ vyrukoval s pravdou ven Janek.

„Neboj se, dočkáš se.“

„Ale jak dlouho mám čekat,“ nedal se odbýt Janek.

„Než čas rubínových náhrdelníků dozraje,“ rozpustile dodala dívka a nic dalšího už z ní Janek nedostal.

Když se rozloučili, zamířila po proudu potoka směrem k mostu u Horního mlýna, zatímco Janek stoupal vzhůru strání ke svým opuštěným kozám. Kdyby se byl ještě chvíli zdržel, spatřil by ji, jak nejprve na louce za potokem trhá bílé rozkvetlé krajkoví a pak rychle spěchá po cestě proti proudu směrem k domovu.

II.

Uplynulo několik týdnů a dobromysl na Lysé hoře odkvetla. Byl jeden z posledních teplých dnů babího léta a Janek opět klímal ve stínu keřů. Ve snu zase spatřil svou zlatovlasou princeznu. Tentokrát to ale byl diblík s rozpustilým pohledem, s holým krkem a s košíkem plným bylinek. Pojednou zakřičela sojka a Janek otevřel oči. Jeho vysněná princezna nezmizela. Opatrně našlapovala, aby se vyhnula stovkám rozkvetlých zlatovlásků. A také proto, aby Janka překvapila; to jenom klevetná sojka příliš brzy překazila její plány. Na krku jí pojednou rudě zaplál nádherný náhrdelník a bylinky v košíku se proměnily v plátěný pytlík.

„Kdes vzala ten překrásný rubínový náhrdelník?“ byla první slova, která ze sebe překvapený Janek vysoukal.

„Kde bych ho vzala, nasbírala jsem ho nad studánkou. Copak jsem ti posledně neřekla, že se sem vrátím, až čas rubínových náhrdelníků dozraje?“

Až když udělala pár posledních kroků, pochopil Janek svůj omyl. Kolem krku jí zářily tmavě rudé dřínky. Převázané a spojené pevnou režnou nití.

„A co máš v tom košíčku, Červená Karkulka?“ vzpamatoval se konečně Janek a začal žertovat.

„Najednou žádná princezna, ale jenom Červená Karkulka. Neřeknu, uhodni sám!“

„Tak otevři ten sáček, ať se podívám.“

„Neotevřu, jenom napovím. Co jenom může nést Červená Karkulka v košíčku? K jídlu to není, takže bábovka to sotva bude. K pití to sice je, ale láhev vína to také není. Copak to jenom může být, můj princí?“

„Že by voda ze studánky?“ zkusil hádat Janek. „Ta by ale hrubým plátnem hned protekla. Zkus mi ještě jednou napovědět, aspoň trošičku,“ zaprosil.

„Tak dobrá, ale naposledy. Přinesla jsem ti trochu dobré nálady.“

„Jak se dá nosit dobrá nálada?“ podivil se nejprve Janek. Pak ale vše pochopil, plácl se dlaní do čela a radostně zvolal: „Tak to nemůže být nic jiného, než usušený čaj z dobromysli!“

„No sláva, To víš že je, a nejen z ní. A já se už bála, že jsi zapomněl, jak jsme ji tady spolu trhali.“

„Nezapomněl. Copak bych mohl, má roztomilá kořenářko.“

Pohled jeho očí prozradil, že tentokrát nežertuje. Dívka to poznala a trochu se začervenala. No, ve skutečnosti zrudla ve tváři skoro tak, jako náhrdelník na jejím krku.

„Bábovky sice nepeču, ale něco k snědku jsem ti přece jenom přinesla. Uhodneš, co to může být?“

Tahle hádanka nebyla pro Janka nijak těžká. A barva dívčiných tváří mu beze slov naznačila, co je správnou odpovědí.

„No přece tvůj rubínový náhrdelník. Copak si myslíš, že nevím, jak jsou dřínky sladké?“

„Tak pojď, zkus si utrhnout,“ řekla a sklonila hlavu.

Janek opatrně rozvázal nit a sejmul náhrdelník z dívčina krku. Pak odvázal první z dřínků a zamířil s ním k ústům. Na poslední chvíli se ale jeho ruka zastavila a změnila směr k dívčinu obličejí. Když se její ústa dotkla nabízeného dřínku, uvědomil si Janek, že její rty mají skoro stejnou, jenom o něco světlejší barvu. A o co méně tmavé, o to lákavější jsou.

Pak chtěl Janek ochutnat druhý dřínek. Dívka ho ale předběhla, zručně osvobodila dřínek od režné niti a vložila do Jankových úst. A tak pokračovali, dokud z celého náhrdelníku nezůstal poslední temně rudý drahokam. Janek ho užuž chtěl vložit do dívčiných úst, ta ale zavrtěla hlavou.

„To by nebylo spravedlivé, kdybych měla mít víc než ty. Pojď, rozdělíme se,“ řekla a uchopila dřínek svými drobnými prsty. Pak s ním pomalu zamířila k Jankovým ústům, zatímco z druhé strany se k němu blížily její rty. Nakonec jí dřínek s hranou nešikovností vyklouzl z prstů a

odkutálel se daleko pryč. A jejich rty, kterým již nic nestálo v cestě, se potkaly. Ani si nevšimli, jak je přitom zvědavě pozoruje jedna z koz a vydává se směrem k nim. A ta také nakonec rozhodla ve svůj prospěch o tom, komu vlastně patří poslední drahokam z rubínového náhrdelníku.

První se z okouzlení vzpamatoval Janek. Nejprve se podíval na poloprázdný košík a pak přenesl svůj zrak do korun keřů nad nimi. Jejich horní větve se skoro ohýbaly pod tíhou plodů.

„Tak a máme po náhrdelníku. Copak si dnes odneseš z Lysé hory, má zlatovlasá princezno? Až si vezmu usušenou dobromysl, tak tvůj košík zůstane dočista prázdný. Co kdybych ti ho naplnil až po okraj sladoučkými dřínky?“

Dívka nic nenamítala, a tak se Janek pokusil splnit, co slíbil. Ale ouha. Všude, kam až mlsné kozy dosáhly, byly dřínové keře zbaveny nejen svých plodů, ale i listů na nich zbylo pomálu. A tak se jen smutně zadíval na rudou záplavu vysoko nad jejich hlavami.

„Neboj se, pomohu ti. Ve dvou nám jde přece všechno líp,“ pochopila dívka jeho bezradný pohled.

A tak Janek vždy opatrně, tak, aby se nezlomila, přitáhl větev po větvi dolů k zemi. A zatímco ji pevně držel oběma rukama, dívka ji svými zručnými prsty očesala. Po čase se začal košík plnit a je již bolely ruce. A tak si sedli na zem ke košíku a namísto trhání se začali krmit. A tentokrát i Janek občas přišel na to, že jim přitom dřínky tak trochu překáží.

Nespěchali, při trhání se bavili a žertovali a než se košík zaplnil, stálo už slunce na obloze docela nízko. První si toho všimla dívka, posmutněla a vložila do košíku poslední plod.

„Ráda bych tu s tebou aspoň malou chvilku zůstala, ale musím už jít. I tak si budu muset pospíšet, abych dorazila domů ještě před západem slunce.“

„Tak to tě kousek doprovodím, aspoň ke studánce. Kozy tu beze mne chvíli vydrží. Stejně jako posledně. Na to, aby se zatoulaly někam daleko, jsou příliš líné.“

Dívka chtěla nejprve namítnout, že nejkratší cesta k jejímu domovu kolem studánky nevede. Na poslední chvíli se ale zarazila a kývla hlavou na souhlas. Když se pak u studánky loučili, zeptal se Janek, jestli za ním příštího dne opět přijde.

„Nepřijdu. Ani zítra, ani jindy. Přijdi ty k nám. A jestli tu musíš ještě pár týdnů pást kozy, nevadí. Já zatím nechám z našich dřínků vykvasit víno a až dozraje, ráda ho s tebou ochutnám.“

„Ale kde tě mám hledat? Vždyť ani nevím, jak se jmenuješ.“

„Bydlím tam, kde šed' obláčků v běl vložek promění se.“

„A kde to je, kterým směrem se mám vydat?“

Ale dívka již odcházela, naposledy se k němu otočila a zavolala:

„Jdi tam, kde voda na podzim padá, pak jen o malý kousek dál.“

V tu chvíli ale zakryl slunce tmavý mrak a náhlý poryv větru rozhoupal větve olší. A tak Janek musel pořádně napínat uši, aby jejím posledním slovům porozuměl.

III.

Přešel podzim a se začátkem zimy přestal Janek vyhánět kozy na pastvu. Každé nedělní ráno si uvařil dobromyslový čaj. Ne častěji, to proto, aby mu dárek od Zlatovlásky co nejdéle vydržel. A pokud počasí alespoň trochu dovolilo, vydal se hledat svou ztracenou princeznu. Zdálo se mu přitom, že s každým douškem čaje sílí jeho touha po záhadné dívce. Že mu ten doušek chutná po sladoučkých dřínkách a že mu zároveň voní zvláštní velmi slabou kouřovou vůni; stejnou, jakou měly její vlasy. Marně se přitom snažil rozpomenout, co mu ta vůně připomíná.

Nad tím, kterým směrem se má vydat, si příliš dlouho hlavu nelámá. Pokaždé přece odcházela po proudu potoka. Směrem, kde se klapot mnoha mlýnských kol rozléhá údolím. Vždyť právě ve mlýně dává šed' mlýnských kamenů bělostnou barvu čerstvě pomleté mouce. A nejvíce práce mají mlynáři na podzim po žních. To ze všeho nejvíc potřebují, aby jim padala voda na mlýnská kola.

Ale v každém mlýně na jeho dotaz po zlatovlasé děvečce jen záporně vrtěli hlavami. Prošel už všechny mlýny daleko po proudu. Ba co víc, zavítal i do sousedních údolí. Ale ani ve mlýnech podél toku Raketnice nepochodil. Došel až tam, kde se Raketnice vlévá do Říčky a pro jistotu ještě o kousek dál. A až tam, u Kobylnického mlynáře, našel pochopení. Ten si Janka nejprve pořádně prohlédl a pak si pomyslel, že takový šikovný pomocník by se mu v jeho mlýně určitě hodil. A tak se snažil kout železo, dokud se zdálo, že je žhavé.

„A co naši Boženku, tu bys nechtěl. Drobnou postavu má, vtipná je a k tomu krasavice, že se za ní na bále každý mládenec otočí. A že nemá zlaté, ale černé vlasy? Co na tom. Vždyť říčce, která tu teče, také říkáme Zlatý potok. A vodu má přitom tmavou, ba skoro černou. A co já pamatuji, tak ani jednu jedinou zlatinku z ní nikdo nikdy nevylovil.“

Janek ale utekl dřív, než stačil mlynář zavolat svou vdavekchtivou dceru.

Když jaro nesměle zaťukalo na dveře a na stránkách podél potoka se objevily první sněženky, bylo už Jankovi doopravdy úzko. Trochu dobré nálady mu naštěstí vždycky dodal čaj z dobromysli, ale i té již zbývalo pomálu. A když pak vysoko nad údolím začaly rozkvétat dřínové keře, to už bylo s Jankem opravdu zle. Dopil poslední doušek Zlatovláscina čaje a v koutku srdce tajně doufal, že ta to se svým varováním nemyslela vážně. Že za ním třeba ještě jednou přijde.

A tak, když hnal příštího dne poprvé toho roku kozy na pastvu na Lysou horu, rozhodl se, že neponechá nic náhodě. Že tam třeba i přespí, jenom aby se se svou princeznou neminul. Kozy, těm přece trocha chladu neublíží, a Janka, toho zase zahřeje jeho ovčí kožich. A tak si s sebou vzal trochu víc chleba s kozím sýrem a vložil ho do prázdného pytlíku od dobromysli. To proto, aby mu jeho milou alespoň něco připomínalo. Večer si pak ustlal po tím nejhezčím dřínovým keřem, právě pod tím, kde si před půl rokem společně pochutnávali na dívčině náhrdelníku.

Ve snu se mu pak opět zjevila jeho Zlatovláška. Se žalostným výrazem v očích a se smutnými slovy na rozloučenou na rudých rtech:

„Nenašel jsi mne a já ti tolik věřila. Když ti ani dnes náš kouzelný keř nenapoví správnou cestu, již nikdy se neshledáme.“

Po těch slovech náhle její zlaté vlasy zbledly a Janek se samým leknutím probudil. Venku již svítalo a zlaté koberce rozkvetlých písečných mochen u Jankových nohou se také zbarvily do běla. To se je ranní jinovatka rozhodla ozdobit svým mrazivým dechem. A přestože se již rozednívalo, nad Jankovou hlavou stále svítily hvězdy. Jako by se Velký i s Malým vozem chtěly ještě naposledy projet po obloze, než je odtamtud slunce vyžene. Janek si nevěřícně promnul oči, ale hvězdičky nad ním nezhasly. A Severka, ta pojednou neukazovala k severu, ale na západ, nebo spíše na jihozápad. Přímo ke studánce, tedy směrem, kterým pokaždé Zlatovláška odcházela k domovu. Janek si ještě jednou promnul oči a zadíval se pořádně.

Ne, nebyly to žádné skutečné hvězdy. Nad Jankem namísto nich zářily žluté kvítky dřínového keře. Jako by si díky nějakému kouzlu vypůjčily podobu souhvězdí od noční oblohy. Janek se na ně nevěřícně zadíval. Co mu chtějí napovědět? Kterým směrem teď ukazují, kam se podle nich přestěhovala studánka? No přece na východ, nebo jen o malý kousek blíž k jihu. Vtom přesně v těch místech vykuklo slunce nad obzor. A jeho paprsky začaly pomalu pomaloučku ukusovat

jinovatku a vracely přitom mochnám barvu Zlatovlásčiných vlasů. Jako by mu i sluníčko chtělo poradit, kudy vede pěšina k Zlatovlásčinu domovu.

Ale tím směrem přece široko daleko žádný mlýn nestojí! Je tam jenom nehostinné kamenité údolíčko, kterým nikdy neteče ani ten nejmenší potůček. To proto, že se o kus výš celý potok propadá pod zem. Najednou slabě zavanul vítr a tichounce zaševlil v bezlistých korunách stromů. A Jankovi jako by se zdálo, že v jeho šepotu zaslechl poslední Zlatovlásčina slova. Jenomže tentokrát mu zněla trošičku jinak:

„Ne na podzim, ne na podzim, ne na podzim, ...“

A konečně všechny ty hádanky pochopil.

„Jdi tam, kde voda pod zem padá, pak jen o malý kousek dál,“ to přece Zlatovláska volala na rozloučenou. A vítr jako by dnes chtěl napravit svoji chybu, když tenkrát její slova zkomolil.

Kousek dál – tam přece leží víska, kde žijí uhlíři. A také vápeníci, kteří při práci proměňují šedavé vápencové kamení v bělostně vypálené vápno. A konečně si také uvědomil, jakýmže kouřem slabounce voněly dívčiny vlasy. Přece po hořících březových polenech! A právě březové dřevo používají vápeníci při pálení vápna nejraději.

Nezaváhal už ani chvíli, kozy nechal napospas svému osudu a rychle vyrazil vstříc vycházejícímu slunci. O slabou čtvrt hodinku později již byl dole pod kopcem, v místech, kde se do říčky vlévá potůček tekoucí od jeho vesnice, zatímco na protějším břehu ústí do údolí suchý kamenitý žlíbek. Po tání sněhů a vydatných jarních deštích byla ale říčka rozvodněná a Janek se chtěl nechtě musel dostat na druhý břeh. Žádný mostek tam tenkrát nestál a hluboký brod nebyl Jankovi nic platný. A tak se pokusil o kousek níž po proudu překročit říčku po velkých vápencových balvanech, které se tam zakutálely ze strmé stráně, až skoro zahradily její bystrý tok. Vzpomněl si přitom na to, jak po podobných kamenech skákala jeho Zlatovláska, když ji poprvé spatřil. A to se mu stalo osudným. Také jemu se na posledním balvanu noha smekla. Nedopadl ale do hebké trávy, namísto toho se zle vymáchal v mrazivé vodě.

Jeho ovčí kožich vypil pěkných pár ledových doušků a místo aby hřál, ztěžkl a stále více a více ho táhl k zemi. Janek se však nevzdával. Stálo ho hodně sil, než vystoupal žlíbkem vzhůru. Tam ho ale čekalo nemilé překvapení. V místech, kde se v létě potůček poklidně ztrácí pod zem, bylo jezero. Na jeho hladině kličkoval mezi zaplavenými stromy párek divokých kačen, ba i cesta byla pod vodou. S vypětím posledních sil obešel překážku. Ještě štěstí, že se vydal po správném břehu a po čase zesláblou prokřehlou rukou zabašil na dveře prvního z domků na okraji vsi.

IV.

„Děvenko nešťastná, co tě to jenom napadlo,“ hubovala maminka téhož dne zrána v kuchyni jindy tak veselou Aničku. Ta se jí krátce předtím svěřila, proč je pár posledních měsíců tak smutná.

„Že jenom věříš nějakým babským řečem a těm svým bylinkám!“

„A copak není pravda, že předloni z rybníka nad vsí najednou zmizely všechny ryby a od těch dob se naší obci vyhne každý host širokým obloukem?“

„No, to sice pravda je,“ připustila matka. „Ale kdo by sem měl také chodit, když rybami ho už nepohostíme. A dřevěné uhlí, vápno, ba i to dřevo na topení každému doneseme až před práh jeho chalupy, tak co by u nás měl pohledávat? A že to všechno je prokletí nějakých zlých lesních duchů za to, jak jim při pálení vápna a dřevěného uhlí drancujeme jejich lesy? Vždyť tomu snad už nevěří ani náš malý Honzík!“

„Když nevěří, ať nevěří, to je jeho věc! Pořád se najde dost těch, podle kterých to pravda je. A taky říkají, že prokletí zlomí jenom ten, kdo sem najde cestu z čisté lásky. I když předem nebude vědět, jak se jeho milá jmenuje ani kde bydlí. A já se přitom tolik snažila, abych Jankovi naznačila, kde mne má hledat.“

„No tak to ten tvůj Janek asi nesnědl tolik vtipné kaše, jak si myslíš. Kdepak tomu je konec, kdo ví, které jiné děvče mu u muziky pobláznilo srdce.“

„Jakpak by mohlo, v tom by mu přece můj kouzelný čaj musel zabránit. Vždyť hned ten první den, co jsem ho spatřila, jsem natrhala na louce u potoka trochu tužebníku. Abych ho pak mohla do čaje přidat. To, aby jeho touha po mně nikdy nevyhasla. A nezapomněla jsem ani na pár diviznových kvítků, aby mu pokaždé připomněly barvu mých vlasů.“

„Ach ty nešťastnice. Copak ty nevíš, že s nenaplněnou touhou se vkrádá do duše žal?“ kárala ji stále matka. „A ze žalu pak může člověk dělat bláznivé věci.“

„A co voňavá dobromysl, proč té bylo v čaji nejvíc? Přece jenom proto, aby si stále udržel svou veselou náladu. Aby nezapomněl, jak jsme ji tam společně trhali. A ani pár sušených dřínků ze svých zásob jsem do čaje nezapomněla dát. Nejen proto, aby mu trochu osladily život, ale hlavně proto, aby mu připomínaly rubínový náhrdelník na krku jeho vysněné princezny.“

„A také barvu mých rtů,“ pomyslela si v duchu; to se ale styděla před maminkou vyslovit nahlas.

„Že ty tolik myslíš na druhé, měla bys raději víc myslet také na sebe. To jsi musela dělat takové drahoty? Mohlas ho k nám rovnou pozvat. Kdepak nějaký čajíček nebo dřínkové víno. Na kus pořádného žvance mužského nejspíš ulovíš. Jestli je to skutečně takový šikovný a pohledný mládenec, jak se mi tu snažíš namluvit, šťavnatou husičku bych mu na uvítanou do křupava upekla. Bůhví, která mlynářská dcerka ho už hostí pekáčem tvarohových buchet. Upečených s láskou a z té nejlepší mouky.“

„Ne můj Janek přece není takový!“

„A taky nevěřím, že by mu i ty nejsladší buchty mohly chutnat víc než můj dřínový náhrdelník,“ pomyslela si ještě při vzpomínce na první polibky.

„A hloupý, to také není. To se mu snad muselo něco moc zlého stát, že se tu do dneška neukázal.“

„Holka ach holka, s takovými názory se snad nikdy nevdáš a zůstaneš nám tu na ocet,“ rozhněvala se teď už doopravdy matka.

Ale na Aničku už toho bylo příliš a jen se tiše rozplakala. Pak si ale otřela slzy a vzdorovitě řekla:

„Když nevdám, tak nevdám. Ale já těm povídačkám a také svému Jankovi věřím. A abys věděla, tak se provdám za prvního, kdo k nám zavítá na návštěvu!“

„Děvče, děvče, nerouhej se. Jen aby tě tvá slova příliš brzy nemrzela!“ odvětila již trochu smílivějším tónem matka.

V kuchyni se pak rozhostilo ticho, přerušované jen praskáním dříví v kamnech. Ta byla postavena tak, aby jejich kachlemi zdobená část vyhřívala i vedlejší světnici. To Anička v nich ráno zatopila a pak se starala o oheň. Teď však na to zapomněla a ani si nevšimla, jak si při utírání slz rozmazala popel a saze po tvářích.

Vtom někdo zabušil na dveře vedoucí do síně a po chvíli se domkem rozlehl zvučný hospodářův hlas: „Andulo, máme tady hosta. Přines mu rychle pořádný hrnek toho tvého čaje. Pro zahřátí a taky pro spravení nálady. Nevím, co z toho teď potřebuje víc.“

V.

V Aničce nejprve zatrnulo. Pak se zaradovala a nakonec nevěděla, jestli má plakat anebo se smát. „To přece nemůže být nikdo jiný nežli můj Janek,“ tajně doufala. „Co když ale všechny ty povídačky o prokletí jejich vsi jsou přece jenom plané řeči a já si teď budu muset vzít bůhví koho,“ strachovala se zároveň. Vstala, vytáhla z jednoho z pytlíků snítku dobromysli a zamyšleně z ní připravila hrnek horkého čaje. Ten na krátkou chvíli postavila do hrnce s chladnou vodou, aby se dal hned pít, a nakonec ho přisladila trochou medu. Otevřela dveře, do ruky vzala hrnek a s obavami nakoukla do světnice.

Srdce jí zalil žal. Ten třesoucí se schoulený trpaslík s obličejem schovaným za slepenými urovanými vlasy, zabalený do houně u kamen, to přece nemůže být její Janek. Jakého to ubožáka si teď bude muset vzít za muže. A tak rychle postavila hrnek na stůl a se slzami na krajíčku se chystala k odchodu.

„Andulko, pěkně tady zůstaň! Není přece slušné nechávat takového vzácného hosta o samotě. Kdo ví, za jak dlouho k nám zase někdo zavítá. Já se teď musím jít podívat na naši pec na pálení vápna“

Co měla chudák Anička dělat. A tak si poslušně sedla ke stolu, co nejdál od hřejících kamen a s pohledem upřeným do zdi. Host si koufícího hrnku před sebou zatím ani nevšiml.

„No jen se pěkně napij. A co u nás vlastně hledáš tak časně po ránu?“ zahlaholil hospodář na rozloučenou.

„Mo..., mo...“ pokusil se odpovědět drkotajícími zuby neznámý, ale nešlo to. A tak se narovnal, uchopil hrnek, odhrnul si vlasy z tváří a zhluboka se napil. „Mo..., moji Zlatovlásku,“ vyklouzlo mu konečně z úst. Přitom se zadíval na dívku. Ta ubrečená ušmudlaná malá holka s velkýma smutnýma očima. S očima, ve kterých nezáří ani ta nejmenší šibalská jiskřička. S vlasy pečlivě schovanými pod šátkem. Takhle přece nevypadá jeho zlatovlasá princezna. Smutně si vzdychl. Až se tady trochu ohřeje, bude muset vyrazit o dům dál.

Za hospodářem mezitím zaklaply dveře a Anička, duchem nepřítomná, stále hleděla do zdi. Pak ale do její mysli dorazila ozvěna právě pronesených slov. Prudce se otočila a pozorně se zadívala na neznámého. Konečně Janka poznala! Jak to, že on si jí ještě ani nevšiml? No to mu nedaruje!

„A to si myslíte, že by o vás nějaká Zlatovláška stála? Ta přece čeká na svého vysněného prince. A žádný pasáček koz, ani vodník, jako jste vy, jí přece nebude dost dobrý,“ pronesla změněným hlasem, aby jí Janek hned nepoznal. S tím pasáčkem to ale trochu přehnal. A také si ráno neuvázala šátek dost pevně, a tak malý pramínek zlatých vlasů teď zpod něj vykukoval ven. Trošku pozdě, ale přece jen jí Janek poznal.

„A nestála by o pasáčka, ani kdyby se chtěl stát vápeníkem? Jenomže to by ten vápeník musel takovou ušmudlanou Popelku chtít,“ začal žertovat Janek. „Aby se ta pak nemusela spokojit s vodníkem. Zvláště když jí nosí takové vzácné dárky.“

„A tys mi něco přinesl,“ vyhrkla překvapeně.

„Tady máš pytlík od tvé dobromysli. A podařilo se mně v něm přinést i trochu vody z naší studánky, podívej,“ vytáhl z pytlíku krajíček rozmáčeného chleba, sevřel ho pevně v dlani a vymáčkl z něj pár kapek vody.

„Voda od vodníka, na co ta mi bude?“

„No přece aby sis v ní umyla obličej a vypadala zase k světu!“

Anička konečně pochopila, proč ji Janek hned nepoznal, a na chvíli si odběhla. Vrátila se s umytými rozesmátými tvářemi lemovanými zlatožlutými vlasy. V ruce talíř s krající chleba a s plátky slaniny.

„Přece nebudeš jíst rozmáčený chléb. Pojď, já jsem také ještě nestačila posnídat. A abys věděl, tak já nechci jen tak nějakého pasáčka nebo vápeníka. A vodníka, toho už vůbec ne. Já přece chci jenom svého veselého Janka!“

„A kde jsi byl tak dlouho, já se tady bez tebe mohla žalem utrápit,“ dodala vyčítavě.

„Třeba jsem jenom čekal, až se naše dřínkové víno pořádně uleží,“ pokusil se naposledy zažertovat Janek.

„A celou tu dobu se mi stýskalo. Po žádné princezně, ani po nějaké Červené Karkulce nebo po Popelce. Ale jen a jen po mé zlatovlasé Aničce. To jenom ty tvoje hádanky mi na moc dlouho zamotaly hlavu. Ani nevíš, jakou mám radost. Že konečně vím, jak se moje Zlatovláska jmenuje a kde bydlí.“

VI.

Ke svým kozám se už Janek nikdy nevrátil. Nebozí sedláci si je pak museli sami najít a přivést domů. Zato do rybníka u vísky nad popadáním se téhož roku jako zázrakem vrátily ryby. A hosté z širokého okolí, ti opět našli cestu do zapomenuté vsi.

Na Lysou horu Janek nakonec přece jenom zavítal. Jednou sem vyrazil i se Zlatovláskou a jejich dětmi. Aby jim tady vyprávěl pohádku o zlatovlasé princezně, která žije kdesi hluboko pod jejich nohama. V kouzelném království, kterým protéká podzemní říčka. Jenom dvakrát do roka vkročí princezna na povrch zemský. Všude, kde se koncem léta její dlouhé zlaté vlasy dotknou země, pak rozkvetne podivná bylina. Zlatovlásek se jí podle toho říká, a kromě Lysé hory ji nikde jinde tolik nenajdete. A když se větrem rozevláté princezniny vlasy zjara jenom zlehka otřou o větve dřínových keřů, ty pak do druhého dne zlatavě rozkvetou. A získají přitom kouzelnou moc, s jejíž pomocí dokáží všem zamilovaným nalézt ztracenou cestu jednoho ke druhému...

VII.

Uplynula staletí. Nad Ochozem u Brna se stále zvedá kopec, kterému se říká Lysá hora. Na jejím skalnatém úbočí již nikdo žádné kozy nepase. Pokud se tam někdy vypravíte, rozevře se před vámi překrásný pohled do údolí potoka jménem Říčka. Někde ze skuliny mezi kameny vás přitom bude tajně pozorovat smaragdově zbarvená ještěrka zelená. A jestli bude mít trochu štěstí, zahlédnete na chvíli třeba i vy ji. A stejně, jako před staletími, zdobí každé jaro zdejší stráně zlatožluté koberce písečných mochen i rozkvetlé dřínové keře. Ze všech zajímavých rostlin, a roste jich tu opravdu požehnaně, mám nejraději tu, která vykvétá až koncem léta. Jmenuje se skutečně zlatovlásek a nikde jinde jsem jí neviděl kvést tolik pohromadě.

Mlýny dole v údolí, ty stále ještě stojí; žádná mlýnská kola se jim už ale netočí. A víska nad propadáním potoka? Vápno tu už také nikdo nepálí a po dávných vápenících a kamenících zbyly na okraji obce jen prohlubně po těžbě vápence zarostlé lesem. Na lesním palouku kousek nad nimi se tyčí kaple. Je zasvěcená svaté Anně, patronce obce. Že by snad po dívce, která kdysi osvobodila ves od prokletí? Kdo ví?

Buď jak buď, podle dochované pověsti byla zdejší obec kdysi dávno skutečně vyhlášená rybami z místních rybníků. Po čase se tu ale rybám přestalo dařit a hostů, kteří sem pro ně jezdili až zdaleka, ubylo. Ze slov „hosté“ a „nic“ pak vznikl název obce, který se dodnes nezměnil: Hostěnice. Hosté, ti si sem už dávno znovu našli cestu. A jestli mi snad ani tohle nevěříte, tak se k nám někdy přijďte sami podívat. Třeba se vám malebné údolí Hostěnického potoka s jeho rybníky a studánkami, obklopené hlubokými lesy, zalíbí natolik, že se tu usadíte natrvalo. Stejně jako já před léty.